

Harkai István¹

A sajtószabadság, mint a bírói függetlenség külső garanciája²

1. A sajtószabadság a hatalmi ágak metszéspontjában

Az igazságszolgáltató hatalmi ág függetlensége tehát egy szabad társadalom alapvető feltétele.³ Czine Ágnes szerint az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája a bírói függetlenség, amely egyben olyan alkotmányos alapelv, amely a hatalommegosztás célját szolgálja.⁴ Czine a bírói függetlenséget három aspektusát emeli ki: egyrészt a bírót védő alkotmányos alapelv és jog, másrészt a bírósági szervezetet védő alapelv, harmadrészt pedig a peres feleket védő alapvető jog, amely a független és pártatlan bíróhoz való jogot jelenti.⁵ A bírói hatalom a törvényhozó és végrehajtó hatalmi ágakhoz képest „*állandó, semleges és folyamatos.*”⁶ Ez persze nem jelenti azt, hogy a három hatalmi ág egymást korlátozó természete az igazságszolgáltatásra ne lenne igaz, ám Czine szerint a „*külső hatalmi jogkör érvényesülése is csak a független ítélkezés sérelme nélkül*” lehetséges.⁷ A megfelelő demokratikus, jogállami működés fontos feltétele, hogy az igazságszolgáltató hatalmi ágat érő bármilyen burkolt vagy nyílt befolyásszerzési kísérlet még ebben a stádiumában lelepleződjön, a bírák tekintélye a közvélemény szemében megőrződjön. E tekintetben a szabad sajtónak nélkülözhetetlen szerepe van.⁸ Amennyiben a szabad sajtó alkotmányos garanciái maradéktalanul érvényesülnek, az újságírók szabadon dolgozhatnak, képesek lesznek feltárni az igazságszolgáltató hatalommal szembeni befolyási kísérleteket, amelyekről a közvéleményt tájékoztatni fogják. A sajtó azonban nem lehet szabad egy független bírósági rendszer nélkül, amely ítéleteivel, a megfelelő jogalkalmazói jogértelmezéssel képes a szabad sajtót érő bármilyen külső behatás csillapítására. A média és a bírói hatalmi ág tehát egymásra vannak utalva, mindkettő függetlensége pedig egy szabad, demokratikus jogállam alapvető feltétele. A demokratikus társadalmi berendezkedéstől elmozduló hatalmi struktúrák éppen ezt a két intézményt igyekeznek az elsők között kontroll alá vonni, mozgásterüket szűkíteni vagy egyenesen ellehetetleníteni. E logikai menetet a visszajára fordítva a diktatórikus állami berendezkedés legfőbb ellenfelei a független sajtó és a független bírósági szervezetrendszer.⁹ Warren E. Burger szerint az Egyesült Államok Alkotmányának elfogadását közvetlenül megelőzte az egyre szabadabbá váló sajtó közvélemény-formáló tevékenysége az 1760 és 1791 közötti időszakban. A sajtó szerepe az alkotmányosság fenntartásában azóta is rendkívüli fontosságú, amely pedig cserébe biztosítja a sajtó szabadságát.¹⁰ A bírói függetlenség és a szabad sajtó nem kizárólag az autoriter rezsimekben kerülhet veszélybe, hanem egy látszólag

¹ Adjunktus, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet (harkai.istvan@juris.u-szeged.hu).

² Készült az Igazságügyi Minisztérium és a 120693 számú, „A pártatlanság biztosítása az igazságszolgáltatásban” című OTKA kutatás támogatásával.

³ Burger, Warren E.: The Interdependence of Judicial and Journalistic Independence. The Georgetown Law Journal, Vol. 63, No. 6, 1975. p. 1195.

⁴ Czine Ágnes: Tükörkép a bírói függetlenségről és pártatlanságról az Alkotmánybíróság gyakorlatában. Alkotmánybírósági Szemle, 2018/2. p. 2.

⁵ Uo. p. 3.

⁶ Uo. p. 4.

⁷ Uo.

⁸ Robin D. Barnes a sajtót a negyedik hatalmi ágnak tekinti, amely képes arra, hogy leleplezze a három hagyományos hatalmi ágat érő politikai befolyásolási kísérleteket, és egyensúlyban tartsa a hatalmi ágakat. Lásd: Barnes, Robin D.: Natural Legal Guardians of Judicial Independence and Academic Freedom. Fordham Law Review. Vol. 77, No. 4, 2009. p. 1468.

⁹ Burger, 1975. p. 1196.

¹⁰ Uo. p. 1197.

jól működő demokráciában is. Erre jó példa az 1930-as években az Egyesült Államokban fontolgatott reform. A Court Packing Plan, amely többek között éppen a sajtóvisszhangnak köszönhetően bukott meg.¹¹

Az igazságszolgáltatás függetlensége és a sajtószabadság adott esetben kollízióba is kerülhet egymással. Erre Thomas S. Schattenfield szerint akkor kerülhet sor, ha a sajtóban olyan publicisztikák jelennek meg, amelyek adott esetben képesek az ítélethozatal menetét befolyásolni, vagy magát az eljáró bíróságot sértik meg (*contempt of a court*).¹² Az Egyesült Államokban 1789-ben elfogadott bírósági törvény (*Judiciary Act of 1789*) a 17. szakaszban ki is mondta, hogy bármely publikáció, amely a bíróságra vonatkozik és befolyásolni igyekszik egy függőben lévő ügyet, büntetendőnek tekintendő.¹³ 1831-ben egy újabb törvényt fogadott el a Kongresszus, amely a tényállást leszűkítette azokra a cselekményekre, amelyeket a bírósági eljárásról vagy annak közelében tanúsítottak (*in or near the courtroom*). A Legfelsőbb Bíróság 1873-ban az Alkotmánnyal összhangban állónak találta a rendelkezéseket, amelyeket egyes bíróságok a bírósági tárgyalás rendjének megsértéseként értelmeztek, amelyekkel az elkövetők célja az eljárás akadályozása volt.¹⁴

A sajtószabadság és a bírói hatalmi ág függetlenségének összemérésére került sor 1918-ban a *Toledo Newspaper Co. v. U.S.* ügyben,¹⁵ amelyben az eljáró fórum kimondta, hogy az Alkotmány által biztosított sajtószabadság nem abszolút, hanem korlátozható, a bíróságoknak pedig jogukban áll beidézni az adott sajtóorgánum kiadóját, amennyiben kiadványaikkal veszélyeztetik az előttük zajló eljárás jogszerű lefolytatását, kimenetelét.¹⁶ A *Bridges v. California* ügy¹⁷ tovább formálta a sajtóorgánumokkal szembeni fellépés szabályait, kimondva, hogy a sajtókiadványnak egyértelmű és közvetlen veszélyt kell jelentenie az eljárás igazságos és jogszerű kimenetelére.¹⁸

Bernd Hayo és Stefan Voigt a sajtószabadság adott országbeli szintjét a *de facto* bírói függetlenség (*de facto judicial independence*) körébe sorolják, a politikai közönség, a nyilvánosság jogrendszerbe vetett bizalma (*legal confidence of the public*), a demokratizálódás kiterjedtsége (*extent of democratization*) és a lakosság vallási hite, meggyőződése (*religious beliefs of the population*) mellett. A *de jure* bírói függetlenség ugyan a tételes jog talaján áll, a szerzőtársak szerint mégsem tökéletes indikátora a vizsgált jogrendszer igazságszolgáltató hatalmi ága függetlenségének,¹⁹ bár Fleck Zoltán szerint „*a függetlenség elengedhetetlen feltételei*.”²⁰ Micah B. Rankin felhívja a figyelmet rá, hogy az írott alkotmányok, a tételes jog nem mindig fejezik ki megfelelően a vizsgált ország igazságszolgáltatásának függetlenségét. Vannak országok ugyanis – mint például Nagy-Britannia, Új-Zéland vagy Kanada, ahol nincs írott alkotmány, mégis magas szinten biztosítják a bírói függetlenség és az igazságszolgáltatás hatalmi ágtól való megfelelő elválasztását.²¹

A hatalmi ágak egyébként is egy nagyobb egészbe illeszkednek, amelyek megmutatják a vizsgált ország gazdasági, társadalmi, politikai fejlettségét.²² Minél fejlettebb és összetettebb

¹¹ Burger, 1975. p. 1200.

¹² Schattenfield, Thomas S.: Judicial Independence and Freedom of the Press. *Western Reserve Law Review*, 6(2) 1955. p. 175.

¹³ Uo. o. 178.

¹⁴ Uo.

¹⁵ *Toledo Newspaper Co. v. U.S.* 247 U.S. 402, 38 Sup. Ct. 560 (1918).

¹⁶ Schattenfield, 1955. p. 179.

¹⁷ *Bridges v. California*, 314 U.S. 252, 62 Sup. Ct. 190 (1941).

¹⁸ Schattenfield, 1955. p. 180.

¹⁹ Hayo, Bernd – Voigt, Stefan: Explaining *de facto* judicial independence. *International Review of Law and Economics* 27, (2007) p. 269.

²⁰ Fleck Zoltán: A bírói függetlenség állapota. *Fundamentum*, 2002. 1. szám. p. 28.

²¹ Rankin, Micah B.: Mapping Judicial Independence – Toward a Comparative Taxonomy. *Global Journal of Comparative Law* 2 (2013) p. 6.

²² Uo. p. 270.

egy ország gazdasága, minél komplexebb, nyitottabb és demokratikusabb egy társadalom, annál inkább biztosított a három hatalmi ág megfelelő egyensúlya, ezzel együtt pedig az igazságszolgáltató hatalom függetlensége is. Ezek együttesen a három hatalmi ág külső biztosítékaként is értelmezhetők, amelyek a politikai hatalom gyakorlóinak számára is korlátként szolgálnak az egyes politikai manőverek megtétele során. Ha egy társadalomban erős és független sajtó működik, az igazságszolgáltató hatalmi ággal, a bírói függetlenséggel való „babrálás” különösen káros lehet, hiszen a sajtó azonnal képes tájékoztatni a közvéleményt a bírói függetlenséget ért befolyásolási kísérletekről. Éppen ezért Hayo és Voigt a sajtószabadságot a *de facto* bírói függetlenség egyik kimagasló külső garanciájának tekintik annak ellenére, hogy a szabad sajtót nem tekintik az alkotmányos intézményi rendszer részének, hanem annak eredményének. Ha tehát az alkotmányos és intézményi garanciák biztosítják a sajtó szabadságát, akkor a kormányzati befolyástól független szabad tömegtájékoztatás közölni tudja a függetlenség csorbítására tett kísérleteket a közvéleménnyel,²³ ahogy azt is, hogy az egyébként közpénzből finanszírozott igazságszolgáltató rendszer hogyan tesz eleget alkotmányos kötelezettségeinek.²⁴ Badó Attila az ezzel ellentétes folyamatok veszélyeire hívja fel a figyelmet. Ha egy társadalom a történelmi öröksége okán fogékony a populizmusra, a jogállami intézményekbe vetett bizalma kisebb, így könnyebben szemet huny a demokratikus intézményrendszer leépítése felett.²⁵

Az igazságszolgáltatás függetlenségének és a sajtó szabadságának fontosságát az Európai Bizottság Jogállamisági Jelentése²⁶ is hangsúlyozza. A jogállamiság egy olyan kötőerő az uniós tagállami együttműködésben, amely elengedhetetlen a közös belső piac, a kölcsönös bizalom alapuló igazságügyi együttműködés és az uniós pénzügyi érdekek megfelelő működése és érvényre juttatása szempontjából. A jogállamiság előmozdítására jött létre az ún. *jogállamisági mechanizmus*, amelynek tágabb célja az igazságszolgáltatási rendszerek, a korrupcióellenes keret, a médiapluralizmus- és szabadság, a fékek és ellensúlyok uniós szintű monitorozása és javítása. A vizsgálat eredményeit évente publikálják, országspecifikus módon.²⁷ Az igazságszolgáltatási rendszerek hatékony működése a jogállamiság egyik legfontosabb sarokpontja. A Jelentés ugyan elismeri, hogy az igazságszolgáltató rendszerek kialakítása tagállami hatáskör, ennek során ugyanakkor biztosítani kell a hatékony jogvédelmet és a bírói függetlenség lehető legmagasabb fokát, színvonalát. Fentebb utaltunk rá, hogy az Európai Unió működésének egyik alapja a közös jogrendbe vetett kölcsönös bizalom és szolidaritás. Mivel az uniós jogot nem csak az Európai Unió Bírósága alkalmazza és értelmezi, hanem a tagállami bíróságok is uniós bírósági fórumokként járnak el, így gondoskodniuk kell az uniós jog hatékony érvényesítéséről. A Jelentés szerint csak egy hatékonyan működő és független tagállami bírósági szervezetrendszer képes biztosítani „a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló közös térség, a beruházásbarát környezet, a hosszú távú fenntartható növekedés és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét.”²⁸ A Jelentés külön kiemeli a tagállami ügyészségek szerepét a független igazságszolgáltatás megteremtésében, amely „komoly

²³ Uo. p. 275.

²⁴ Badó Attila: A bírói függetlenség egyes garanciális elemeinek összehasonlító vizsgálata. Pólay Elemér Alapítvány, Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2020. p. 89. Fleck Zoltán szerint a bíróságok munkája „gazdasági stabilitást”, „belső biztonságot” teremthet, amelyek egyszerre határozzák meg a társadalom tagjai számára a követendő és „megengedhető” magatartások összességét és legitimálják a „politikai berendezkedést”. Lásd: Fleck, 2002. p. 37.

²⁵ Badó, 2020. p. 45.

²⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. 2020. évi jogállamisági jelentés. A jogállamiság helyzete az Európai Unióban. Brüsszel, 2020.9.30. COM(2020) 580 final.

²⁷ Jogállamisági Jelentés, 2020. p. 2-3.

²⁸ Uo. p. 8-9.

*kihátással van a bűnözés és a korrupció elleni küzdelemre.*²⁹ A Jelentés Magyarországgal kapcsolatban megemlíti, hogy komoly aggályokat vet fel az Országos Bírói Hivatal elnöke hatáskörével kapcsolatos szabályozás, illetve azok az új szabályok, amelyen a rendes kinevezési eljárástól eltérő módon biztosítják alkotmánybírák legfelsőbb bírósági kinevezéseit.³⁰ Ugyanakkor a Jelentés elismeri, hogy az igazságszolgáltatás digitalizálása Magyarországon is ért el eredményeket.³¹

A médiapluralizmus és a sajtószabadság a jogállamiság szempontjából „*kulcsfontosságú tényezők*”,³² hiszen biztosítják és támogatják az elszámoltathatóságot és a korrupcióellenes küzdelmet. A jogállamisági mechanizmus első sorban azt vizsgálja, hogy egy adott tagállamban melyek azok a tényezők, amelyek a sajtó, a tájékoztatás és az információhoz jutás szabadságát befolyásolhatják, esetleg korlátozhatják. Ilyennek tekinti például a médiaszabályozó hatóságok függetlenségét, a médiában fennálló tulajdoni viszonyokat és azok átláthatóságát, az állami hirdetések, megrendelések és az értük járó állami támogatások folyósítását, az újságírók biztonságát és az információhoz való hozzáférést.³³ Magyarországon a médiahatóság függetlensége, az állami hirdetések egy kedvezményezett kör számára történő biztosítása és bizonyos médiumok tulajdonosi viszonyai adnak okot az alaposabb vizsgálatra.³⁴ Az állampolgárok információhoz jutása, a tájékoztatáshoz való jog is vizsgálat tárgyát képezte a Jelentésben, amely arra volt kíváncsi, hogy a közérdekű információkhoz való hozzáférést milyen mértékben korlátozhatják az egyes tagállami intézmények. A közigazgatási és döntéshozatali folyamatok átláthatósága és megismerhetősége ugyanis szintén a jogállamiság egyik fontos aspektusa.³⁵

A Magyarországra vonatkozó 2020-as országjelentés³⁶ megállapításai között hangsúlyosan szerepel az igazságszolgáltató hatalmi ág függetlensége és a sajtószabadság helyzete. Előbbi körben említik azt a kihívást, amellyel az Országos Bírói Tanácsnak kell szembe néznie az Országos Bírósági Hivatal elnöke hatáskörei tekintetében. A jelentés szerint aggodalomra ad okot a Kúria azon határozata, amely egy, az Európai Unió Bíróságához benyújtott előzetes döntéshozatali kérelmet minősített törvénysértőnek. Aggályosnak találták azokat az új szabályokat is, amelyek lehetővé teszik, hogy a Kúria bírói tisztségeire a „*szokásos eljárás mellőzésével*” nevezzenek ki alkotmánybírákat. A Jelentés ugyanakkor megjegyzi, hogy a magyar igazságszolgáltatási rendszer a hatékonyság, minőség, az eljárások hossza és a digitalizáció tekintetében jól szerepel, a bírói fizetések pedig jelentős mértékben emelkednek.³⁷

A médiapluralizmus és a sajtószabadság tekintetében megállapítást nyert, hogy a Médiatanács független és hatékony működése veszélyeztetett, a médiapiac tulajdoni viszonyai nem teljesen átláthatók, a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA) pedig torzíthatja a piaci versenyt és a sokszínűséget. A kormányzati hirdetések közvetett politikai befolyást jelenthetnek, a független sajtó tevékenységét pedig akadályozzák vagy felvásárolják a független szerkesztőségeket.³⁸

²⁹ Uo. p. 10.

³⁰ Uo. p. 11.

³¹ Uo. p. 13.

³² Uo. p. 19.

³³ Uo.

³⁴ Uo. p. 20.

³⁵ Uo. p. 22.

³⁶ 2020. évi jogállamisági jelentés. Országfejezet – A jogállamiság helyzete Magyarországon. A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. 2020. évi jogállamisági jelentés. A jogállamiság helyzete az Európai Unióban. Brüsszel, 2020.9.30. SWD(2020) 316 final.

³⁷ Részletesen lásd: Jelentés, p. 3-10.

³⁸ Részletesen lásd: Jelentés, p. 14-18.

2. A nyilvánosság, mint garancia

A sajtó fontos eszköz a jogszerűség, az igazságosság megítélése szempontjából is, hiszen a közvélemény a sajtóorgánumokból, a médiából fog értesülni a bírósági döntésekről. A lakosság jelentős részének nincsenek személyes tapasztalatai a bírósági eljárásról, információikat így másodkézből, tapasztaltabb polgártársaik elbeszéléséből, vagy éppen a közösségi és hagyományos médiából szerzik be.³⁹ Horváth E. Írisz szerint a nyilvánosság az eljárásban részt vevő fél tekintetében is fontos jogosultság, amellyel az eljáró bíróságot a „nyilvánosság kontrollja alá vetheti.”⁴⁰ Maguknak a bírácoknak is tisztában kell lenniük azzal, hogy hogyan kommunikálhatnak a külvilággal.⁴¹

A tárgyalások nyilvánosságának követelménye nevesítve van az Emberi Jogok és az Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Római Egyezményben.⁴² A 6. cikk (1) bekezdése a tisztességes tárgyaláshoz való jog részeként az alábbiakat mondja ki:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. (...) Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, ill. annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.”

Vagyis látható, hogy az egyezmény általános jelleggel biztosítja a részes államok állampolgárai részére nem csak a tárgyalás, hanem az ítélethirdetés nyilvánosságát is, amelyet csak meghatározott esetekben, a bíróság mérlegelését követően lehet korlátozni. Horváth az egyik lehetséges útként azt említi, ha a tagállamok a ratifikáció során érvényes fenntartást fűznek az Egyezményhez. Az érvényesség feltétele, hogy a érintett területet nem lehet újra szabályozni.⁴³ A nyilvánosság korlátozásával kapcsolatos ügyek közül több is az Emberi Jogok Európai Bírósága elé került.⁴⁴

Az ENSZ keretében 1966-ban elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya⁴⁵ 14. cikk 1. pontjában ugyancsak kimondja, hogy „(...) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben jogait és kötelezettségeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. A sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okokból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mindakkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt

³⁹ van Dijk, Frans: Judicial Independence and Perceptions of Judicial Independence. In: van Dijk, Frans: Perceptions of the Judicial Independence of Judges in Europe. Congruence of Society and Judiciary. Palgrave Macmillan, Utrecht 2021. p. 13.

⁴⁰ Horváth E. Írisz: A polgári perek nyilvánossága. In Medias Res, II. évfolyam, 2. szám, 2013. p. 381.

⁴¹ Badó Attila: Az igazságszolgáltató hatalom függetlensége és a tisztességes eljárás. Pólay Elemér Alapítvány, Iurisperitus Bt. Szeged, 2013. p. 93. Vö.: van Dijk, 2021. p. 7.

⁴² Magyarországon kihirdette az 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről.

⁴³ Horváth, 2013. p. 384.

⁴⁴ Göç v. Turkey, no. 36590/97, 2002. július 11.; Osinger v. Austria, no. 54645/88, 2005. március 24.; Csikós v. Hungary, no. 37251. 2006. december 5.; Olujić v. Croatia, no. 22330/05. 2009. február 5. Lásd továbbá: Horváth, 2013. p. 383.

⁴⁵ Magyarországon kihirdette az 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről.

követelik, mind pedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan különleges körülmények fennállása esetén, amikor a nyilvánosság ártana az igazságszolgáltatás érdekeinek; azonban minden büntető vagy polgári ügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve, ha a fiatalkorúak érdekei mást kívánnak, vagy ha az eljárás házassági jogvitára vagy gyermekek gyámságára vonatkozik.”

Az Európai Unió Alapjogi Charta 47. cikke tartalmazza a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot, kimondva, hogy „(...) *Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. (...)*” A nyilvános tárgyaláshoz való jogot Horváth szerint korlátozhatják titokvédelemre, a közérdekre, a fiatalkorúak jogainak védelmére, valamint személyiségi jogra hivatkozással.⁴⁶

Magyarországon az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése kimondja, hogy „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy bármely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.*” A Pp.⁴⁷ 231. §-a a felek közötti jogvitát főszabály szerint nyilvános tárgyalás során rendeli elbírálni, és megköveteli azt is, hogy az ítéleteket nyilvánosan hirdessék ki. A (2) bekezdés szerint a bíróság hivatalból vagy a fél indokolt kérelmére az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről a nyilvánosságot kizárhatja. A kizárás indoka lehet minősített adat védelme, üzleti titok vagy törvényben meghatározott egyéb titok megőrzése, a közérkölc, a kiskorú vagy az érintett fél személyiségi jogainak védelme. A nyilvánosság akkor is kizárható, ha azt a tanú adatainak zártan kezelése, a tanú vagy hozzátartozója életének, testi épségének megóvása indokolja. A bíróságnak a nyilvánosságot kizáró végzését indokolni kell. A 232. §-ban meghatározottak szerint a tárgyalásról kép- és hangfelvétel is készíthető. A Be.⁴⁸ hasonló szabályokat támaszt a tárgyalás nyilvánosságáról szólva. A 436. § kimondja a tárgyalás nyilvánosságának elvét. A (2) bekezdés szerint az eljáró egyesbíró, illetve a tanács elnöke a tárgyalás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése érdekében, illetve helyszűke esetén meghatározhatja a hallgatóság létszámát. A (3) bekezdés megtiltja, hogy a tárgyaláson hallgatóként részt vegyen olyan személy, aki a tizennegyedik életévét még nem töltötte be, a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy pedig a hallgatóság köréből kizárható. A (4)-(5) bekezdések meghatározzák a nyilvánosság kizárásának rendjét, akár az egész tárgyalásról, akár annak egy részéről. Erre sor kerülhet hivatalból vagy az ügyészség, a vádlott, a védő, a sértett, illetve a vagyoni és egyéb érdekelt indítványára. Ebben az esetben zárt tárgyalás rendelhető el, amelyet indokolhat erkölcsi ok, különleges bánásmódot igénylő személy védelme vagy minősített adat és egyéb védett adat védelme. A 437. § (1) bekezdése szerint a zárt tárgyalás tárgyában hozott határozatot is nyilvános tárgyaláson kell kihirdetni.

Magyarországon a *Bírák Etikai Kódexe* több olyan iránymutatást is tartalmaz, amely a hivatásukat gyakorló bírák kifelé történő kommunikációját, megjelenését szabályozza. A méltóságról rendelkező 3. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „*A bíró tisztségének gyakorlása során és magánéletében jogkövető, magatartásával erősíti a bíróság iránti közbizalmat és tiszteletet. Mind a viselkedésében, mind a külsőségeiben távol tartja magát a szélsőségektől, megjelenése mindenkor alkalomhoz illő és hivatásához méltó. Nyilvánosság előtt nem kerül olyan helyzetbe, amely méltatlan a bírói hivatásához.*” A (4) bekezdés a világháló használatával kapcsolatos követelményeket is támaszt. Ennek használata során a bírónak „*kellő körültekintéssel*” kell eljárnia. Csak olyan tartalmakat oszthat meg, amely a bírói méltóságot nem csorbítja, (...) „*véleménynyilvánítása nem sértheti a bíróság tekintélyét, a bírói hivatás méltóságát, illetve a nyilatkozattételre irányadó szabályokat.*” Az 5. cikk (4) bekezdése azt is

⁴⁶ Horváth, 2013. p. 386.

⁴⁷ 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról.

⁴⁸ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról.

kimondja, hogy *„A bíró jogosulatlanul nem használja, és nem hozza más tudomására a hivatása gyakorlása során megismert információkat, nem szolgáltat és nem kér bizalmas adatokat. Távol tartja magát minden olyan megnyilvánulástól, amely az ügyek lefolyását vagy eredményét befolyásolhatná.”* Végül pedig a 6. cikk (5) bekezdése előírja a bíró számára, hogy tartózkodnia kell minden olyan megnyilvánulástól, amelyek munkatársai kötelezettségszegésére, politikai vagy egyéb érdekeket kiszolgáló ítélezésre utalnának.